

VI. Podsumowanie i wnioski

Podstawowym zadaniem każdej Gminy jest zaspokajanie potrzeb jej mieszkańców i wyposażanie ich w dobra publiczne, które mogą być świadczone wyłącznie w ramach sektora publicznego. Gmina Jeziora Wielkie, jak wiele jej podobnych pod względem obszaru i wielkości budżetu niczym nie ustępowała w realizacji zadań podstawowych. W swoich działaniach, pod względem inwestowania była jedną z nielicznych, jednak ogrom zadań przyjętych do realizacji na przełomie lat 2001 - 2004 stał się przyczyną utraty płynności finansowej. Trudna sytuacja finansowa Gminy to składowa wielu przyczyn obiektywnych i subiektywnych. Zdaniem Izby, za przyczyny załamania się sytuacji finansowej Gminy uznać należy:

- podjęcie zadań inwestycyjnych, które przekraczały możliwości finansowe Gminy co wiązało się z zaciągnięciem zobowiązań w nadmiernej wysokości w stosunku do możliwości ich spłaty,
- wysokie koszty utrzymania oświaty, w tym bezzasadne i ekonomicznie nieuzasadnione utrzymywanie istniejącej sieci placówek oświaty podstawowej,
- realizacja w latach 2003 i 2004 dochodów własnych na poziomie niższym niż planowano,
- sukcesywne zwiększanie przez państwo zakresu przekazywanych samorządom zadań, jako zadań własnych (np. w zakresie oświaty, oświetlenia dróg, dodatków mieszkaniowych i zasiłków rodzinnych) z nieprzekazywaniem jednocześnie wystarczających środków na ich realizację,
- nie opłacanie lub nieterminowe i w zaniżonej wysokości opłacanie składek ZUS,
- nierzetelne sporządzanie sprawozdań budżetowych przez GZO w celu ukrycia

występujących zobowiązań wymagalnych na rzecz ZUS i innych podmiotów. Powyższe zjawiska, które z uwagi na przedstawione wcześniej okoliczności ujawniono dopiero pod koniec 2004 r. doprowadziły w efekcie do powstania długu publicznego ponad prawnie dopuszczalne granice. Taki sposób działania prowadził do konieczności zwiększania zwrotnych źródeł finansowania zadań Gminy, w wyniku czego doszło do przekroczenia określonego ustawą o finansach publicznych maksymalnego 60% poziomu zadłużenia, który na koniec 2003 r. wyniósł 65,7%, na koniec 2004 r. 61,8% dochodów osiągniętych w danym roku budżetowym, a za I półrocze 2005 r. 61,5% dochodów planowanych.

W latach 2003 i 2004 Gmina realizowała duże zadania inwestycyjne (kontynuacja budowy szkoły, kontynuacja budowy kanalizacji) kreując w tym okresie wydatki inwestycyjne na relatywnie wysokim poziomie. Źródłem finansowania tych wydatków tylko w niewielkim zakresie były dochody własne, główny udział miały przychody zwrotne (kredyty, pożyczki i obligacje komunalne). W 2004 r., z uwagi na wystąpienie wysokiego stanu zobowiązań wymagalnych, które osiągnęły poziom 2 006 866 zł, tj. 22,7% zrealizowanych dochodów, nastąpiło załamanie sytuacji finansowej gminy. Przeszacowanie możliwości pozyskania dochodów budżetowych, wysokie koszty utrzymania oświaty oraz nadmierne wydatki inwestycyjne (ponad możliwości finansowe Gminy) spowodowały trudności płatnicze, a w konsekwencji wystąpienie

Page 2
Raport o stanie gospodarki finansowej Gminy Jeziora Wielkie
38

wymagalnych zobowiązań i wzrost zadłużenia. Zadłużenie Gminy Jeziora Wielkie według stanu na dzień 31 grudnia 2004 r. ustalone podczas kontroli przeprowadzonej przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Bydgoszczy, wyniosło (bez odsetek) co najmniej 5 468 265 zł, w tym zobowiązania wymagalne (według sprawozdania Rb-Z) 2 006 866 zł, przy wykonanych dochodach 8 814 895 zł. Pierwsze półrocze 2005 r. przyniosło wzrost zadłużenia Gminy, w stosunku do roku ubiegłego o 115 440 zł przy czym w zakresie zobowiązań wymagalnych nastąpił wzrost o 563 191 zł, a w odniesieniu do zaciągniętych kredytów i pożyczek nastąpiło obniżenie o 447 751 zł (umorzenie pożyczki przez WFOŚiGW). Wzrost zobowiązań wymagalnych wystąpił z następujących tytułów:

- dodatkowego wynagrodzenia rocznego (tzw. trzynastki) i odpisów na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych,
- składek na rzecz Związku Gmin Zlewni Jeziora Gopło i Izby Rolniczej,
- wydatków rzeczowych (zakup oleju opałowego),
- cesji wierzytelności (zobowiązanie na rzecz wykonawcy zadania inwestycyjnego).

W związku z powyższym, dla poprawy stanu gospodarki finansowej Gminy Jeziora Wielkie należy podjąć działania mające na celu:

1. restrukturyzację sieci placówek oświaty podstawowej z uwzględnieniem obniżenia kosztów realizacji zadań oświaty,
2. zmniejszenie kosztów funkcjonowania administracji samorządowej,
3. realne planowanie dochodów i wydatków,
4. wyegzekwowanie należnych dochodów Gminy,
5. oszczędne i racjonalne wydatkowanie środków publicznych oraz zwiększenie nadzoru nad celowością dokonywanych wydatków,
6. przestrzeganie obowiązujących przepisów w zakresie zaciągania zobowiązań finansowych oraz wdrożenie i stosowanie zasad rachunkowości,
7. podjęcie działań w kierunku zawarcia ugody z wierzycielami w celu przesunięcia terminów płatności zobowiązań Gminy i ewentualnego

odstąpienia od odsetek,

8. wzmocnienie i wykorzystywanie w szerszym zakresie w zarządzaniu Gminą kontroli wewnętrznej.

Zdaniem organu nadzoru, konsekwentne realizowanie powyższych działań, połączone z wystąpieniem do Ministra Finansów o udzielenie pożyczki z budżetu państwa, na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, winno umożliwić Gminie Jeziora Wielkie wywiązywanie się na bieżąco z zobowiązań i odzyskanie płynności finansowej.